

Ecoliteratura circular: da universidade á escola e viceversa

Patricia Carballal Miñán

Introducción

Experiencia de Aprendizaxe-Servizo posta en práctica na materia “Lingua e Literatura castelá e a súa didáctica” de 2º do Grao en Educación Primaria do curso 2021-2022. Esta iniciativa permitiu que as alumnas e alumnos universitarios se aproximasen a literatura infantil ilustrada de temática ambiental á vez que estendían os seus saberes, coñecementos e inquietudes sobre a sustentabilidade, a relación entre persoas e medio natural e o coidado á natureza aos nenos e nenas dos CEIP da cidade da Coruña, mediante faladoiros e outras actividades de educación literaria e ambiental.

Detección de necesidades

Nos últimos anos, os estudos científicos puxeron de manifesto a perigosa relación entre degradación ambiental e zoonosis, que se fixo evidente coa pandemia mundial provocada polo COVID-19 (Valladares, 2022; Sánchez et al. 2022)

Resposta desde as clases de Lingua e literatura castelá e a súa didáctica

Urxía discutir e pensar en paradigmas teóricos críticos, tanto metodolóxicos como prácticos, que:

- permitisen dar alternativas que amortecesen a individualización e illamento social dos últimos anos
- permitisen cuestionar a maneira na que nosa actual sociedade de consumo devasta á contorna natural e que xera enfermidades, opresións e desigualdades, tal e como fixo visible a pandemia mundial.

Ecofeminismo

“demanda una **educación preocupada por la resolución de los problemas** culturales, sociales, económicos e ecológicos” (Herrero, 2016) e **propó** alternativas de coidado entre os seres humanos e a natureza

Ecocrítica

Permitiu analizar nun corpus de **quince libros de literatura infantil e xuvenil** as relacións que se establecían entre persoas, seres vivos e natureza, valorar o seu **potencial contestatario** e entrar en contacto con **outros imaxinarios**, discursos e **propostas de relación co universo natural**

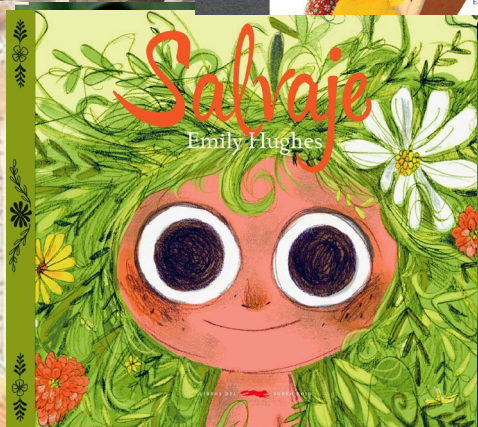
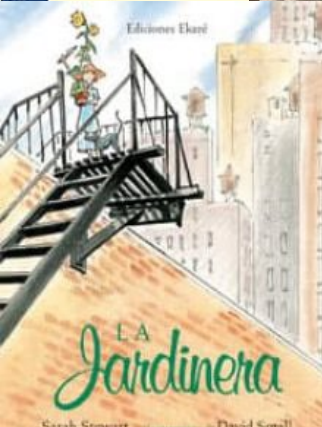
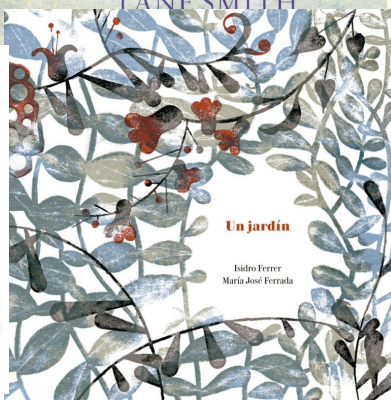
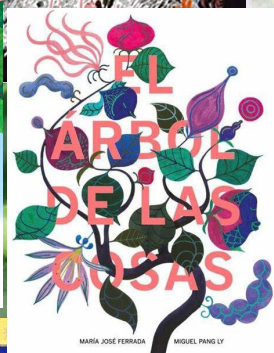
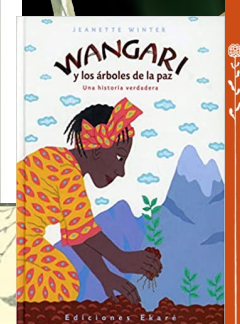
Lecturas compartidas e faladoiros literarios

“**la lectura compartida** se presenta (...) como un medio para agrupar a la gente de otro modo, liberar una palabra reprimida durante mucho tiempo y **producir experiencias estéticas transformadoras** además de favorecer la apropiación de la cultura escrita” (Péitit 2009: 143)

Grazas á **metodoloxía Dime de Aidan Chambers**, os alumnos e alumnas dialogaron e intercambiaron opinións sobre os libros ilustrados e tiveron en conta, tamén, a visión da ecocrítica para a construción de significado colectivo das obras.

Aprendizaxe-Servizo

A metodoloxía do aprendizaxe-servizo, pola súa parte, permitiunos estender o diálogo cara a outros niveis educativos da nosa contorna e converter aos nenos e nenas da contorna próxima tanto en suxeitos políticos con dereito a participar nos debates sociais presentes e futuros como construtores/as do coñecemento escolar e universitario. Deste xeito, conseguimos poñer en marcha unha iniciativa centrada no diálogo interxeracional, na pedagogía crítica e na xustiza climática.

Lecturas compartidas e faladoiros nas aulas universitarias sobre **quince libros ilustrados** para público infantil, escollidos tanto por ser susceptibles de seren analizados desde unha perspectiva ecocrítica como pola súa calidade literaria e/o artística

Fases ApS

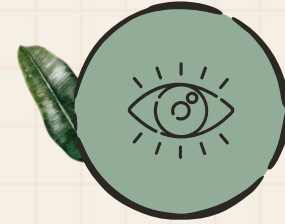
Paso 1

O alumnado universitario distribuíuse en grupos e puxéronse en contacto cos titores e titoras de CEIP da Coruña (24 docentes e 600 alumnos)

Paso 2

Faladoiro e lectura compartida dun libro do corpus adaptado ao grupo clase adxudicado dos CEIP, as súas prácticas lectoescritoras e os seus niveis de competencia lectora e literaria e actividade ambiental

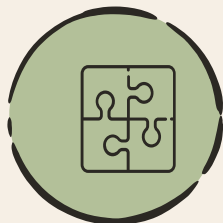
Paso 3

Avaliación por parte do alumando e docentes dos CEIP da lectura compartida, o faladoiro e as actividades

04

Entrega de portafolios, posta en común nas aulas universitarias das experiencias e reflexión conxunta

Resultados

Aprendizaxe Alumnado universitario

- Permitted to know a fragment of the reality of educational centers and reflect on their situation
- Put in motion literary education practices and environmental commitment strategies
- Enabled to know and value concerns and thoughts of children and girls on this topic.

Servizo Alumnado CEIP

- The forum was an excellent way of interpreting illustrated albums, exchanging ideas and collective construction of meanings
- Permitted to talk about the purposes of ecofeminism through books: equality between men and women, anti-speciesism, climate justice, respect for nature and animals and mutual care.

Valoración

- Valor da ecoliteratura como xeradora de cuestionamentos e reflexións ante os desafíos do presente e o futuro da natureza e vinculación co ecofeminismo do corpus seleccionado
- Alto grao de coñecemento dos/as estudantes máis novos/as sobre a crise ambiental, adecuadas reflexións respecto diso e o alto grao de concienciación ante os problemas desta índole
- Capacidade do proxecto para converter ás nenas e nenos en suxeitos políticos con dereito a participar nos debates sociais
- Pertinencia de abordar os problemas actuais desde as aulas universitarias e dende a didáctica da lingua e a literatura , propoñendo e seleccionando paradigmas e metodoloxías críticas e transformadoras, con capacidade para facer fronte aos problemas actuais

